

גידה להיבר

לע"ג הטורה של מורנו ורבינו עטר הגה"צ מרן רבי משה יעקב ווייס בן הגה"ק רבי אברהם צבי זצ"ל נלב"ע ח"י בטבת תשע"ב

זמני כניסת ויציאת השבת			
הדה"נ	מוצ"ש	ר"ת	
7:14	8:18	8:49	ב"ב
6:59	8:16	8:51	ירושלים

יו"ל ע"י בית המדרש הגדול "היכל אברהם צבי" נוה אחיעזר
 בנשיאות מורנו הגאון רבי יצחק ישעי' ווייס שליט"א גאב"ד נוה אחיעזר
 רח' נחשוני 3 (מאחורי בירנבים 7-9), נוה אחיעזר בני ברק
עש"ק פרשת במדבר כ"ח באייר תש"פ, גליון מס' 522

נושא הלכתי לפרשת השבוע

משיעוריו של הגאון רבי יצחק ישעי' ווייס שליט"א
 גאב"ד נוה אחיעזר – בני ברק

הדברים נכתבו להגדיל תורה ולהאדירה, ולא להלכה למעשה

איסור ראיית בליעת הקודש מהו

חידה לפרשת השבוע

שאלה:
 מי אומר?
 לבני בן שפחה אחרי אבי.
 תשובה:
 גם לו בן שפחה.

[במדבר ה, כ] **וְלֹא יֵבֹאוּ לְרֵאוֹת כְּבֻלֶעַ אֶת הַקֹּדֶשׁ וְיָמְתוּ.** וברש"י: **ולא יבואו לראות כבלע את הקדש.** [כשמכניסין את הכלי (ע"פ רמב"ן, ודפוס אישאר ר"ג, סאמורה רב ועוד)] לתוך נרתק שלו, כמו שפירשתי [כ"ה ברמב"ן ובדפוס רומא ווינציאה רפ"ב ועוד. אך בדפ"ר, שונצינו ועוד: שְׂמֹרְטָן לְמַעַלָּה (ה, ה) כְּפֶרֶסָה ז', וּפְרָטָה עֲלוֹי (בדפ"ר: עליהם) כַּל פְּלוֹנִי וְכֹסוּ אֹתוֹ בְּמַכְסָה פְּלוֹנִי, וְזָלְעוּ שְׁלוֹ הוּא כְּסוּי. וְלָשׁוֹן כְּסוּי כְּמוֹ (ישעיהו, ג) וְקָרָךְ אֲרַחֲמֶיךָ פְּלִעֵו. וכך (ישעיהו, ט, טו) וּמְאֻשְׁרֵי מְבַלְעִים, שְׁהוּא לָשׁוֹן כְּסוּי. [אולם מכיון שכתב יד זה כולל הוספות פירושים רבים ע"י המעתיק, יתכן שאף הוספה זו היא על פי הרשב"ם שהעתיק פסוקים אלו בפירושו].

שאלה: האם מהפסוק שלפנינו נלמדת מצוה הנמונית בין תרי"ג המצוות.

כלי וכלי נרתקו המפוס לו כפרסה ז', שכל אלו נכללו בצבלע את הקודש. - כי האיסור כולל את כל הכלים. [אבל בדפוסים אלקבץ ואישאר הגירסא כלשון המקרא: וּפְרָטָה עֲלוֹי כַּל תַּלְתָּה (ולא בגד פלוני) וכסו אותו במכסה וגו', אולי הבינו שהמכוון רק לארון, ולכן הגיהו].

פשוטו של רש"י בקצרה

לדברינו, רש"י כאן בא להבהיר שתי נקודות. א. 'כבלע', פירושו בזמן הכנסת הכלים לכיסויין. ב. על אף שמוזכר כאן 'קדש הקדשים', האיסור הוא על ראיית כל הכלים. [במדרומה שלא ביארו זאת מבארי רש"י]. וכך יש לבאר: ולא יבואו לראות כבלע את הקודש, [שמכניסין את הכלי], ולא דוקא את הארון, לתוך נרתק שלו, כמו שפירשתי למעלה (ה, ה) כפרסה ז', שאהרן ובניו עסקו בכיסוי כל הכלים, הארון והשלחן והמנורה וכל הכלים, וּפְרָטָה עֲלוֹי [בדפ"ר: עליהם] כַּל פְּלוֹנִי וְכֹסוּ אֹתוֹ בְּמַכְסָה פְּלוֹנִי, וְזָלְעוּ שְׁלוֹ הוּא כְּסוּי.

הסוברים שאיסור הראיה הוא על כל כלי המשכן

ביארנו בס"ד, שלדעת רש"י נצטוונו כאן, שבהכנסת כל כלי הקודש לנרתקם, לא יראו הלוים את כלי הקודש. כמשמעות הגמ' ביומא (ד, א) אמר רב יהודה אמר רב, בשעת הכנסת כלים לנרתק שלהם. וכפי שפירש רש"י (סג): ולא יבאו לראות, הלויים שצמדנה, אף על פי שהיו נשאלים כלי הקודש ככתף, לא היו נשאלים ליכנס בשעת סילוק מסעות שהיו מפרקין את הארון והגזוזל להסיעו ממקומו, עד שהיו אהרן ובניו מכסין (אוחזין) בנרתקיהם, כמו שכתוב כפרסה ז' וכסו אותו במכסה עור חתם ולקחו כַּל תַּלְתָּה ז' וכסו וגו', כבלע, לשון כיסוי. וכן הוא ברש"י סנהדרין (פא, א): לעיקר קרא כלים כהו, שהיה להם לראות ככלוק מסעות בשעת הכנסת כלים לנרתק שלהם, שהיו אהרן ובניו מכסין הארון והגזוזל כמו שכתוב שם, וכל אהרן כנסעם וארילו. וכן תירגם אונקלוס ויונתן: מאני קודשא [כלי הקודש]. ובירושלמי כת' רומי: כל מיני בית קודשה'. וכן דעת היראים (שנב-שכט) 'הזהיר על כלי קודש בנותנם לנרתקם', וכן דעת המאירי יומא (סג) שהאיסור הוא על ראיית כל הכלים שנצטוו לכסותן בשעת המסעות. וכן משמע מהגמ' יומא שם שנקטו בשעת הכנסת כלים לנרתק שלהם. וכן משמע מהמדרש (רבה כאן ה, ט): אמר לו האלהים, בשעה ש[נ]היו מפרקין את המשכן לא יהיו בני קהת מפרקין את הפרוכת מפני הארון, אלא יהיו בני אהרן כנסין ומפרקין אותה, מפני שהם כהנים, וכסו את הארון וכן השלחן וכן כל הכלים הנזכרים לו, וזוהי היה להם תקנה שלא ימותו, אם אינם מסתכלין בארון. וכן כתב רבי אברהם בן הרמב"ם בתשובתו (מעשה נסים, א), שתובא לקמן.

הסוברים שאיסור הראיה הוא רק על הארון

אבל באבן עזרא פירש: לראות כבלע את הקדש... כאשר יוסר בנינו, יוסר מסך הפרכת ונגלה הארון. [והעתיקו ברבינו בחי"ן]. וכן ברשב"ם: כבלע את הקדש, כשסותרין את ההיכל

שיטת רש"י, איסור הראיה הוא בכל הכלים

ביוסף הלל (לרמ"מ בראשונה ז"ל) תמה על לשון רש"י כמו שפירשתי למעלה, מה פירש בזה למעלה, והעיר שבדפוסים קדומים (דפ"ר, אלקבץ, שונצינו, זאמורה, אישאר) הנוסח 'שְׂמֹרְטָן' למעלה, ולכן פירש רש"י 'מצייין למה שמפורש בפסוקים למעלה (ד, ה-ה) ובא אהרן וגו' וכסו בה וגו', את סדר כיסוי הכלים, ואין כוונתו לציין למה שפירש רש"י למעלה. [ובעקבותיו הוגה ובואר כך בכמה מהמהדורות המבוארות החדשות]. - אך למעשה גם הגירסא 'שְׂמֹרְטָן' ניתנת להתפרש 'שמפורש במה שכתבתי, כשם שמתפרשת הגירסא 'שְׂפִיטָה'. ונראה לפרש בפשיטות להלך. שרש"י אינו מצייין למקראות שלמעלה, אלא בדווקא למה שפירש הוא למעלה. שהרי שיטת רש"י כאן היא שהאיסור המבואר כאן אינו איסור ראיית בלע הארון [כשיטת כמה ראשונים, ויבואו לקמן], אלא איסור ראיית בלע כל הכלים, וכמו שמפרש כאן: וּפְרָטָה עֲלוֹי [או עליהם] כַּל פְּלוֹנִי וְכֹסוּ אֹתוֹ בְּמַכְסָה פְּלוֹנִי. הדיינו לכל כלי בגד הראוי לו, כליל תכלת או תכלת או תולעת שני, או ארגמן.

רש"י מפרש ש'קדש הקדשים' הם כל הכלים

אך לכאורה יקשה על פירוש זה, שהרי במקרא כאן כתיב: 'ולא ימותו בגשתם את קדש הקדשים וגו', ולא יבאו לראות כבלע את הקדש'. אם כן יש מקום לומר שהכוונה רק לארון, שהוא הכלי היחיד שהיה בקדש הקדשים. לכך מפרש רש"י, ש'בבלע את הקודש' פירושו בזמן הכנסת 'כלי כלי הקודש לנרתקן, ולא דוקא הארון, כנ"ל. וכפלי מה שמוזכר כאן 'בגשתם את קדש הקדשים', מצייין רש"י למה שפירש למעלה (ד, ה-ה): 'קדש הקדשים, המוקדש שנטלן, הארון והשלחן והמנורה והגזוזל והפרוכת וכלי שרת. וכל אהרן ובניו, יכנסו כל

בית המדרש הגדול "היכל אברהם צבי" - נוה אחיעזר
 יו"ל ע"י בית המדרש הגדול "היכל אברהם צבי" נוה אחיעזר
 בנשיאות מורנו הגאון רבי יצחק ישעי' ווייס שליט"א גאב"ד נוה אחיעזר
 רח' נחשוני 3 (מאחורי בירנבים 7-9), נוה אחיעזר בני ברק

"שְׂמֹרְטָן בְּיַד ה' יְהוָה"
הודעות חשובות בעניין התפילות בביהמ"ד

בחסדי הש"ת בימים האחרונים נראה כי סגנת המניפה פתוחה באופן ניכר מאד, ולפי דעת הרופאים והזאת גדולי ישראל ניתן כבר סידור לשבוע להתחיל בבית המדרש, אולם מפני הנראה מניפת עזיין לא נעלמה. ולכן מחייבים אנו עדיין לזהר ולהשמר בכל האפשר על מנת לקיים מצוות 'וישמרתם מאד לנפשתיכם', לכן הגנו לתדבק כדלהלן:

- א. בס"ד ביהמ"ד נפתח לתפילות הישועיים הקבועים.
- ב. יש להשתדל להתמור ברחבי ביהמ"ד ככל האפשר, ובשום אופן אין להשבת אחר ליד השגן (אפי"ק מור"ב) כגון ששפתה אה"ב כו"ב אב"ב וכדו'.
- ג. יש להשתדל ללבוש מסיכת פה ואף.
- ד. לפי הוראות הרופאים וגדולי מומלץ להביא סידור מתיבת (כדי להונע) ממנע ע"י מסיכתים.
- ה. בנייהם לביהמ"ד מומלץ לכל מתפלל לדרוץ את ידיו במים וסבון.
- ו. בתפילות שבת תהיה עזרת הנשים פתוחה למתפללים, בכדי למנוע צפיפות יתר בהיכל המרכזי.
- ז. עפי" תקנת גדולי ישראל לחיוב כבוד התפילה וכבוד ביהמ"ד ובסגולה למניעת מחלות ל"ע - נצא לכבוד לגמרי את הפלאמנים בכניסת לביהמ"ד. --- כמו כן איסור לידב בשעת התפילה וקריאת התורה;

בברכת והסורתי מוחל מיקרבך
 התנהלה

נגלה, ואם יראו ימותו. כמו שמצינו באנשי בית שמש כי ראו בארון. ובחוקי: כשמפרקים את המשכן והארון נגלה, אם יזונו עיניהם ממנו ימותו, כמו שמצינו באנשי בית שמש בספר שמואל. וכן מוכח מספרי (קרח, פסקא קטז): אך אל כלי הקדש (במדבר י"ג, א) זה הארון, וכן הוא אומר ולא יבאו לראות כבלע את הקודש. וכן דרשו בספרי (מטות קנז) את הפסוק וכלי הקודש (במדבר לא, ו). הרי שהמקרא שלפנינו מלמד שהמכוון רק לארון אף במקום שנכתב 'כלי הקודש'. ובהעמק דבר פירש שלא יראו אפילו כהרף עין, כמיש בהמשך המדרש (ה"ל): מהו כבלע, אמר רבי לוי אם רואין בארון כבלע הזה שהוא נופל מן העין מיד הם מתים, תדע מאנשי בית שמש וכו'. וכן הוא במדבר רבה (במדבר ה, ט), בשעה שהיו מפרקין את המשכן, לא יהיו בני קהת מפרקין את הפרוכת מפני הארון, אלא יהיו בני אהרן נכנסין ומפרקין אותה, מפני שהם כהנים, ויכסו את הארון, וכן השלחן, וכן כל הכלים הנזכרים לו, ובזה היה להם תקנה שלא ימותו אם אינם מסתכלין בארון, הה"ד ולא יבאו לראות כבלע וגו', זה הארון אם עושין כן. מהו כבלע, אמר רבי לוי אם רואין בארון כבלע הזה שהוא נופל מן העין, מיד הם מתים. תדע מאנשי בית שמש, שנאמר (שמואל א, ו, ט) ויך באנשי בית שמש כי ראו בארון ה'. הזכיר שכיסו כל הכלים וחייבו מיתה רק על ראיית הארון.

הדעה שולא יבואו לראות הוא שלא יעשו לויים עבודת כהנים
 החזון איש (א"ח קנה, ט) סלל דרך חדשה בהבנת הלא, וז"ל: ה' מיתות נאמרו בסדר עבודת המשכן, הא', ובנסוע המשכן וכו'. הדי, ולא יבאו לראות כבלע וגו'. ה"ה אך אל כלי הקדש ואל המזבח לא יקרבו ולא ימותו (קרח י"ג, ג). ונראה דהאי ולא יעו ולא יבאו, אינו אזהרה אנגיה וראיה, שגם זה אינו חייב בזה. אלא על עבודת הכהנים הזוהרי את הלוים, ואין דבר זה נוהג לדורות, אלא בזמן המשכן כשנסעו על פי ד' היה מצות עשה בסדר פריקת הכלים וכיסוין. והלוי שעשהו חייב מיתה. ונראה שהנכנס שלא בשעת מצותו ומפרקו, אינו בכלל אזהרה זו. ובכלל אזהרה זו לויים וישראלים. ולמה הוכפל העונש בלשון נגיעה ובלשון ראייה, לא ידענא. ועונש דכתיב בהקמת המשכן ובהורדתו, היינו אישאלים וכהנים, כדאמר בספרי (פ קרח) דגם כהנים חייבין על עבודת הלוים. וקרא דוהחונים דריש ליה רבי בספרי התם, לחייב לויים מעבודה לעבודה. ולמאן דדריש לה התם מגם הם, לא ידעתי קרא דוהחונים למאי אתי.

הקשיים בפירוש לא יבואו, לא יעבדו
 בשו"ת דברי מנחם (כסר, א, שו"ת טו-יז) מובא משא ומתן שהיה לו עם החזון איש בעקבות שלושה מכתבי השגות ארוכים על שיטת החזון איש, ושתי מכתבי תשובה מהחזון איש. ובקובץ זכרון מרדכי (קטמון) הביאו תמצית דברי המשיג ותשובות החזון איש הנ"ל, והוסיפו עליהם מרשימות בכת"ק החזון איש, בהם מיישב דבריו. ואלו עיקרי ההשגות: א, ביומא (נד, א ה"ל) אסרו ראיית הארון במשכן ובית שני מקרא ולא יבאו לראות וגו'. ואמר ר"י אמר רב בשעת הכנסת כלים לנרתיק שלהם, ומבואר דהכתוב מדבר באיסור ראייה לדורות, ולא כמיש"כ בחזו"א דהזוהרי את הלוים על עבודת הכהנים בפירוק הכלים וכיסוין שהיתה במשכן בלבד. וכן מנה זאת היראים [כ"ל] ולא יבאו לראות כבלע וכו', הזוהר על כלי קדש בנותנם לנרתיק בהנשגם וכו', לא יבואו לראות בהננתם בנרתיק וכו'. ומקור דבריו ביומא כמבואר לעיל. ב, מפורש ברש"י ביומא (המובא לעיל) שהלוים הזהירו שלא ליכנס וכו' בשעה שהיו מפרקין את הארון והמזבח להסיעו ממקומו עד שהיו אהרן ובניו מכסין אותו בנרתיקיהן. ולא שהזוהרו שלא לפרק ולכסות. ג, במדרש רבה ובתרגומים ובראשונים בפירושם לפסוק זה ולפסוק בשמואל (א, ו, ט) ויך באנשי בית שמש כי ראו בארון, מבואר איסור ראייה, ולא הזכיר איסור עבודת הפירוק והכיסוי. ולפ"י יש לחקור (כמובא למעלה) אם עיקר איסור ראייה הוא בארון בלבד או שגם כל הכלים נאסרו. ואם גם הכהנים בכלל איסור ראייה. ונראה שיש בזה שיטות חלוקות בחז"ל.

מענה החזון איש על הקשיים על הפירוש הנ"ל
 ובדברי מנחם הביא שהחזון איש השיב לו בשתי אגרות, בראשונה ביסס דבריו על גירסת הגר"א בספרי (קרח קטז) אל כלי הקודש זה הארון, וכן הוא אומר ולא יבואו לראות. שכוונת רבותינו לפרש דהאי אל כלי הקודש לא יקרבו אינו לעבודת הקרבנות, אלא עבודת פירוק המשכן, וכינוהו בשם ארון, שהוא המיוחד, ועיקרו על הפירוק. ולמדנו מדברי רבותינו דהאי קרא ולא יבואו לראות וגו' באזהרת לויים על עבודת כהנים הכתוב מדבר, ולא באיסור ראייה, שאינו עניין לאזהרת לויים על עבודת כהנים. וכן הוא פשוטו של מקרא... ואם נמצא לשון בראשונים ז"ל הפכו, צריכים אנו לפרשו על ראייה הנלמדת מחלק המדרש, מדאפקיה בלשון ראייה, לאסור ראייה משום כבוד השכינה בכללו. חזר המשיג והאריך לסתור דברי החזו"א. והשיב לו בשניה: קשה לעמוד על הביורור בדבר שאין לו שרש רחב בגמ'. והנה לא יתכן שנאסרה ראייה ונגיעה בכלי הקדש לזרים ולויים, מפני שהראיה והנגיעה אסורה (דנצ"ל מסורה) לכהנים, על המשקל שנאסרו בעבודת כהנים, שאין הראיה והנגיעה עבודה. ואם באנו לפרש שנאסר נגיעה וראיה שלא במקום מצוה, האיסור כולל כל ישראל בלי הבדל, ואף הכהנים אסורים. וכמבואר יומא (נד, א) מעשה כהן כו'. ובספרי יליף מקרא דאל תכריחו וגו' לחייב על עבודת כהנים. ואף דברי קאמר לה, ותנא קמא יליף מקרא דקרח, לא יתכן דתנא קמא מוקי קרא דאל תכריחו וגו' באיסור ראייה, דאין לעשות פלוגתא ביסודו של פשוטו של מקרא. אלא תנא קמא לא דריש קראי דרבי כהנים על לויים ושל זה בזה. ויליף מקרא דקרח. והו"ל פרשה ששניית

בשביל דבר שנתחדש, ולרבי לא נשנית אלא בשביל שערער קרח. אלמא דקרא עיקרו על עבודה לחייב לויים על של כהנים. וכן לא יתכן הא דכתב הר"מ (כלי מקדש ג, ט) דמותו לוי ליגע, הוא דוקא במסוה על פניו שלא יראה. - והאריך החזו"א עוד לבסס דבריו.

המשה טעמים לאיסור ראיית הכלים
 ובדברי מנחם (יז) הוסיף להשיג בשלישית (ולא נשלה לחזון איש), ובתוך דבריו (ט) סיכם: וראיתי להוסיף ביאור בענין האיסור ולא יבואו לראות, מלבד שלשת הטעמים על איסור ראייה שנתבאר לעיל. א, עצם הראיה האסורה כשהארון מגולה, כמבואר במדרש שזה מעין לא יראני האדם וחי. ב, שלא יבוא לעשות עבודה. והביא מילקוט מאור האפלה: ולא יגעו אל הקדש ומתו (במדבר ד, טו), יכול אם נגעו יהו חייבין, ת"ל אך אל כלי הקדש ואל המזבח לא יקרבו (במדבר י"ג, א), משום עבודה הן חייבין, ואין חייבין משום נגיעה. וזה שנאסר על הלוים יש בו חיוב מיתה. והוא שלא יתעסקו הלוים בעבודה מעבודת הכהנים, כגון כסוי הכלים שהוא מעבודת הכהנים, ואפילו לוי עם לוי, כמו שאמרו (ערכין י"א, ב) וכו', וכל לוי שנתעסק במקדש שלא בעבודתו המיוחדת לו חייב מיתה בידי שמים. והוא אמרו ושמו אותם איש איש על עבודתו, ולא יבואו לראות כבלע. ואפילו לא יביטו בכלים בעת כסוים, כי אז יהיו חייבין. ואפילו בני קהת לא יראו את הכלים גלויים בזמן המסע, ויבואו לסייע לכהנים בכסוי הכלים, ויהיו חייבין עליו מיתה. כל זה כבוד והדר למקדש ולמי שצוה בו, ע"כ. - [ג], מבואר בדברי מאור האפלה שעיקר האיסור של ראייה הוא שעי"ז יכולים לבוא לסייע לכהנים. ונמצא לפי זה שאיסור ראייה הוא רק על הלוים, משום שעבודתם רק המשא. והכיסוי הוא עבודת הכהנים. והמה עלולים להכשל לעשות גם מלאכת כסוי. נמצא שלדורות אין איסור כלל בראיה, שזה היה שייך רק במדבר. ד, שלא יבוא לידי כניסה בפנים. ה, יש עוד טעם שאסור לראות הארון בשעת סתירתו, שאין זה כבוד השכינה. ובבחינת אסור לראות המלך ערום. כמובא בריקאנטי בשם רבי אליעזר בעל הרוקח.

סיכום החזון איש את הדעות החלוקות
 בזכרון מרדכי הביאו אגרת תגובה מכת" החזון איש (ולא הגיעה לידי בעל דברי מנחם?), שבה מסכם את חילוקי הדעות, ומצביע בקצרה על הקשיים על דעות המשיג: כידוע דעות בני אדם משתנות, על דעת זולתי מתקבל דעבודת המזבח (המזכרת בגירסת הגר"א בספרי הנ"ל: ואל המזבח זה עבודת המזבח), יורה על כסוי המזבחות. וגם הכונה לכלול בזה שלחן ומנורה ושאר הכלים. וכלי הקודש, אי אפשר לפרשו בכולל כל הכלים. ועל דעתו הוא למטה מן הבקרת, ועבודת המזבח הוא ד' עבודות שאמרו (יומא כד, א). וכלי הקדש כולל הכל, כמו קרא וכל כלי הקדש (במדבר ד, טו). כתולדה מזה, שמבואר בספרי דבקרא דקרח כתוב ב' מיני עבודות, עבודת הפירוק ועבודת הקרבנות. ועל עבודת הפירוק, שלויים ענושים על קרבם לעבודה המסורה לבני אהרן, אמרו וכן הוא אומר ולא יבאו וגו'. וזה מבואר דאין מקרא יוצא מידי פשוטו, ולא יבאו לפרק ולכסות קאמר. וזה מכריחני להתאים לשון הראשונים לדברי הספרי. ועל דעת זולתי, שאין רמז לזה בספרי, הפירוש בלשון הראשונים למטה מן הבקרת. על דעתו אין בכל פרשת במדבר רמז ללוי שכיסה את הארון או שלחן שיהא ענוש ומוזהר. אם לא שנאמר דאהרן ובניו יבואו וגו' ולא יבאו וגו', מרמז ביאה ולעבוד עבודת הפירוק. וקרא דזאת עשו להם וחי וגו', היינו עשו להם שלא יבואו לראות וגו', שאתם תעשו הפירוק ולא הם. וכל הפסוקים חד ענינא. וכשרבו בני מררי (מפני דבקרא כתיב בהדיא קהת), מאיש על עבודתו, סמך אקרא ולא יבואו (הכתוב אחריי). ואין בלשון הגר"א טעות סופר, אלא בדיוק. ועל דעת זולתי, סכינא חריפא מפסקא לקראי, ולא יבואו ענין בפני עצמו. ואהרן ובניו יבואו ושמו אותם, מכלל הן אתה שומע לאו, והוי כאומר והם לא יבואו. [ואכתי לאו ליכא, ולמה אמר רבי אין צריך]. והאי לא יבואו, לאו אביאה מזהיר אלא על עבודת הכיסוי והפירוק. אבל ולא יבאו לראות, אין כאן רמז על עבודה. ולמה משונה ביאה שניה מביאה ראשונה. וכן הוא בהדיא בתרגום יב"ע, דגם זאת עשו להם וגו', קאי אראיה. ולא יתכן למפסק קראי. ועל כרחק דמקרא אחד יוצא לב' טעמים. ותרגום יב"ע לפי מדרשו. והא דאמר רבי בספרי, לפי פשוטו. והא דמריבין בני מררי מאיש איש, גם עונש ואזהרה של קהת שב עליהן. ותיבת וגו' שבהגהות הגר"א ט"ס - אין כאן מקום להעתיק את כל האריכות של שני הצדדים. אעתיק רק מה שכתב החזון איש (ולא נשלה?): **כמוכן עחירת דברים ללא תועלת, זהו חובת האדם להתמך בדעתו ולהחזיקו לאמת. דברי זולתי לא ישפיעו עלי, כמו שדברי לא ישפיעו על זולתי.**

בלע קודש הוא גניבת כלי שרת
 הרמב"ן בפירושו כאן, הביא שרבותינו אמרו במסכת סנהדרין (פ"ג, ב), שזו אזהרה על הגונב כלי שרת שחייב מיתה, והקנאין פוגעין בו, שהגנבה והגזל יקראו בליעה, מלשון חיל בלע ויקאנו (איוב כ, טו), והוצאתי את בלעו מפיו (ירמיה נ"א, מד). - וכן הוא במסכת סנהדרין (שם) במשנה: הגונב את הקסוה וכו', קנאין פוגעין בו. ובגמרא: מאי קסוה, אמר רב יהודה כלי שרת, וכן הוא אומר (במדבר ז, י) ואת קשות הנסך. והיכא רמיזא ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו. וכן פסק הרמב"ם (סנהדרין י"ז, א). הגונב כלי שרת מן המקדש וכו' אין בית דין נזקקין להן, אלא הקנאין פוגעין בהן וכל שהורגן זכה.

מדוע הזכיר הכלי קסוה דוקא
 כתב בשו"ת אבני נזר (ח"מ ע"א): "ומה דקרי ל' תנא קסוה גבי גניבה דווקא הוא ענין נפלא, אין כאן מקומו לבאר זה". וכן ראיתי כמה ממחברי זמנינו שנתקשו בזה, מדוע לא נאמר בסתם הגונב כלי שרת, ולמה נקטו דווקא כלי זה. ועל כן שיערו שהקסוה היא הכלי

1. וביאור הדבר מובא ע"י בנו בספרו שם שמואל (במדבר - תרע"ג) הנה כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה פירש מה שכלי שרת נקרא קסוה, שפירש"י (שמות כה, כט) קסוה הוא דבר שיש לו תוך בלשון ערבי, כי כלי שרת שיש לו תוך מקדש ושאינו לו תוך אינו מקדש. והנה האדם הוא כלי שרת כמיש"ה הרי יונה, ע"כ עיקר הקדושה היא בפנימיותו ותוכו וכמיש"ה במשכן תוכו וצוף ארבה, הן הוא בפנימיותו ישראל. והנה מי שתוכו מקולקל באהבות חיצוניות ואין תוכו כבוד הרי הוא גונב את פנימיותו

רב יהודה כלי שרת, וכן הוא אומר את קשות הנסך, והיכא רמיזא לא יבאו לראות כבלע את הקודש ומתו, פי' ימותו בפגיעת קנאים ולא במיתה בידי שמים. - משמע שפסוק זה נאמר לדורות.

מצוה זו אינה אלא במדבר

אולם הרמב"ם בספר המצוות (שרש א) כתב שהב"ג טעה בזה, שאין ראוי למנות מצוות שאין נוהגות לדורות, וזו וכן ולא יעבוד עוד (בהעלותך ח, כה) האמור בלויים, אינן נוהגות אלא במדבר. והוכיח כן מכמה ראיות ואחת מהן ממאמר חז"ל (תנחומא תצא, ב) שכל אבר ואבר כאילו מצוה את האדם בעשיית מצוות עשה, וכל יום ויום כאילו הוא יזהיר אותו מעבירה, הרי שמספר מצוות אלו לא יחסר לעולם. שאם יש בכללן מצוות שאינן נוהגות לדורות, אין מאמר זה נכון כי אם בזמן מוגבל שמצוות אלו נוהגות בו.

הריגת הגונב את הקסוה הלכה למשה מסיני

ומסיים הרמב"ם: ואף על פי שאמרו (סנהדרין פא, ב) רמז לגונב את הקסוה, לא יבואו לראות, יש די פסוק באמרם רמז, שפשטיה דקרא אינו כן. ואינו גם כן מכלל מחייבי מיתה בידי שמים כמו שהתבאר בתוספתא (ובחים ב, יז ובכרתות א, ב) ובסנהדרין (פג א) - נראה כוונתו, שאף שלהאמור לעיל נלמד מפסוק זה שני העניינים הנ"ל, אין למנות פסוק זה במניין המצוות בגלל עניין גניבת הקסוה הנוהג לדורות, שהרי אמרו בגמ' שגונב את הקסוה רמזו בפסוק, א"כ הוא נלמד מהלכה למשה מסיני, אלא שרמזוהו על פסוק זה. מלבד ההוכחה שאילו באמת היה עונש הגונב את הקסוה נלמד מפסוק זה, היה עונשו במיתה בידי שמים, והיה נכלל בין חייבי מיתה בידי שמים שבתוספתא ובסנהדרין.

אין הריגה אף ע"י קנאים אלא על דאורייתא

אולם הרמב"ן (בהשגותיו לסה"ט) השיב שחש ושלום שבעל הלכות גדולות טעה למנות מצוה שאינה לדורות, אלא שלדעת בה"ג היא מצוה לדורות ממה שאמרו (סנהדרין פא, ב) בגונב את הקסוה, והיכא רמיזא, דכתיב ולא יבואו לראות כבלע את הקדש. והרי הודה הרמב"ם שאם יהיה מחייב מיתה בידי שמים ראוי להביאו במניין המצוות. וא"כ אף שאינו מכלל חייבי מיתה בידי שמים, הוא חמור יותר שהוא חייב מיתה בידי אדם, ומשנה שלימה שנינו (סס) קנאין פוגעין. אבל בודאי הוא גם חייב מיתה בידי שמים, כדאמרין התם בגמר סנהדרין (פג, ב) בעא מיניה רב אחא בר רב הונא מרב ששת, כהן ששימש בטומאה חייב מיתה בידי שמים או לא וכו', והקשו אלא מאי אינו חייב מיתה, מי איכא מידי דרחמנא פטריה ואנן קטלינן ליה וכו', ושאלו עוד והא גונב את הקסוה וכו', וכיון שעלו דברי רב ששת בתויבתא, עמדה ההלכה שהגונב את הקסוה חייב מיתה הוא בידי שמים, שאם לא היה חייב מיתה בידי שמים לא היה מיתתו בידי הקנאין וכו'. ועל כרחינו דבר תורה הוא ואין לנו בדברנן חיוב מיתה כלל.

הנלמד מרמז חיובו מדאורייתא או לא

כמו כן דחה הרמב"ן את הוכחת הרמב"ם שאינו מן התורה מלשון הגמ' והיכא רמיזא, שהרי מצינו לשונות כאילו בגמ' אף במקומות שהם מהתורה, רמז לטבול יום שאם עבד חלל מניין (סנהדרין פג, ב), ת"ל קדושים יהיו לאלהיהם ולא יחללו, אם אינו ענין לטמא דנפקא ליה מוינורו, תנהו ענין לטבול יום ששימש, ויליף חילול חילול מתרומה. הנה בכאן פסלו העבודה שעבד טבול יום והצריכו בעל הקרבן להביא קרבן אחר, וגוזרים על העובר מיתה, ומנו אותו מאלה שבמיתה, והוציאו תלמוד כל זה במלת רמז. כי הייתורים רמזים הם, לא יתבוננו אלא מדרך הקבלה. וכן רמז לעדים זוממין שלוקין מן התורה מנין, והוא מדרש גמור ודינו מדאורייתא, כדאיתא בפרק קמא דמכות (ב, ג). וכתבו במלת רמז, כי הייתורים רמזים הם לא יתבוננו אלא מדרך הקבלה, וכן הגונב הקסוה חיובו מיתה בידי שמים רמזו במלת כבלע את הקדש (כמובא לעיל בשמו). אע"פ שיעקר הכתוב בלויים בשעת מסעות הוא, ומיתתו בידי הקנאין הלכה למשה מסיני.

עונש מיתה בידי שמים הוכחה שהוא מדאורייתא

אולם טענה זו כבר הועלתה על ידי רבי דניאל הבבלי בהשגות לספר המצוות שלח אל רבינו אברהם בן הרמב"ם (מעשה ניסים סוף תש"א), והשיב לו: טמא ששימש מצורף להיותו יוצא ברמז מלשון הכתוב, עוד פרסמו המקבלים ואמרו בו (סנהדרין פג, ב) כי הוא מכלל מחייבי מיתה (בידי שמים), וזה הוא מופת ברור כי הוא מן התורה, כאלו אמרו שהוא גוף תורה, כי מה שהוא מדרבנן אינו חייב מיתה. ואינו צריך בגונב את הקסוה כי אם עיון ודקדוק בדבריו (של הרמב"ם) ז"ל, בטרם נמנה להשיג ולהסתפק עליו, כי הוא ז"ל אמר בשרש השלישי ז"ל ואף כי כבר נאמר רמז לגונב את הקסוה ולא יבואו לראות וכו', הנה די במאמרם רמז, (ללמדנו) כי פשט הכתוב אינו כן, ואינו ג"כ מכלל מחייבי מיתה בידי שמים עכ"ל. וכאשר מנה טבול יום ששימש (לאוין ט), ביאר כי לא רצה בו מקרא מפורש אך פירוש מקובל (לכומר שאף שרק קיבלו רמז עליו בתורה), וכפל שהוא מן מחייבי מיתה, בכדי שיהיה זה הסיבה המחייבת למנותו.

הגדרת מצוה הנוהגת לדורות

עוד נשאל רבינו אברהם בן הרמב"ם מרבי דניאל הבבלי (ש"ת מעשה ניסים, ב), שהרמב"ם עצמו במנותו (סה"ט עשה קפז-קפח) תמחה את זכר עמלק (דברים כב, יט) והחרם תחרימם (דברים

ששימש לניסוך המים, ונרמז בו שפגיעת הקנאים בו היא מפני שנהג מנהג הצדוקין, שהיו מבטלין מצוות ניסוך המים, וכהואו שרגמוהו באתרוגיהם. והטעם שלא פורש במשנה, מפני שהיתה עשה שידם תקיפה. ואם כי הדברים מעניינים, אבל אין בהם ממש, שהרי כלל רבינו הקדוש במשנתו דברים חריפים נגד הצדוקים, ומדוע דווקא כאן נרתע ורמזוהו ברמז עמוק, עד שלא הכירוהו אף לא אחד מהראשונים. מלבד מה שלא מצאתי לאחד מהראשונים שיבאר שהכוונה על כלי הניסוך. וגם לא מצאתי הסבר מדוע ארזו בשעת המסעות את כלי ניסוך המים יחד עם אבזירי השלחן. [אולי סברו שיש כאן שני יוסף בן שמעון, קשות הנסך של לחם הפנים ושל ניסוך המים, ולכן ראוי לארוז אותם יחד. - וכמדומה כי כל אלו שפירשו נטלו עטרה לעצמם, ונמנעו להביא נאולה לעולם, ולא הביאו את הראשון שראיתו שזכה במציאה זו, בל אשא שמו על שפת, שהיה מראשי מבקרי המקרא, והובא בשמו ב'ערוך השלם' ערך 'קסוה'].

קסוה היא כלי השרת הקטן ביותר

רבי יהונתן מלוניל (סנהדרין גדולה, שם. והובא בחמרא וחי') פירש שהם 'קשות' (שמות כה, כט), הקנים שמעמידים תחת לחם הפנים שלא יתעפש הלחם שיבא הרוח ביניהם. ואם על הקנים עניש מיתה בידי קנאים, קל וחומר על שאר כלי שרת שהם מעולים ודמיהם יקרים. בבית הבחירה המאירי (סס) פירש: הגונב את הקסוה פי' בגמ' כלי שרת מלשון 'קשות הנסך' (במדבר ד, י), ומפני שהוא קרוב לגונבו שהוא כעין שבת קצר, תפש בו את הענין והוא הדין לאחרים. ואין בזה לאו מיוחד [נראה כוונתו, שלא הוזכר איסור גניבת כלי שרת בפירוש במקרא], שהרי אין להם בעלים. ובגמ' פרשוהו מולא יבואו לראות כבלע את הקדש, והוא מענין הסתרה והחבאה, אע"פ שיעקרו בא לסיבה אחרת, והוא ללויים שלא לראות בשעת סלוק מסעות והכנסת כלים לנרתיק שלהם, שהיו אהרן ובניו מכסים הארון והמזבחות, וכדכתיב ובה אהרן בנסוע המחנות והורידו את פרכת המסך. - ועל פי דברייה נראה להסביר בדרך הפשט מדוע בחרו להזכיר דווקא את הקסוה, שכשנעניין בפרשתנו בסדר כיוסי הכלים נראה שהכלי הקטן ביותר שניתן להבליעו בין בגדי, שהוזכר כאן, הוא 'קשות הנסך' שהוזכר בין כלי השלחן. לכן הזכיריהו חז"ל.

טעות לפרש שקסוה היא כיוסי הכלים

במרגליות הים (להג"ד מרגליות, סנהדרין סם) ובפשטות נראה שקסוה אינו כלי שרת עצמי רק תשמישי קדושה, נרתיק שמכסים בו כלי שרת, כדכתיב (במדבר ד, י-י) ובא אהרן וגו' והורידו את פרכת המסך וכסו בה את ארון העדות ונתנו עליו כסוי עור תחש וגו' ועל שלחן הפנים, ופרשו בגד תכלת וגו' ואת קשות הנסך. וברש"י קשות הנסך, הכסוי, לשון מסך אשר יוסך בהם. וברש"י שמות (כה, כט) אשר יוסך בהם, אשר יכוסה בהם. ועל קשותיו הוא אומר אשר יוסך, שהם עליו כמין סכך. - ולפי שאינם כלי שרת רק תשמישי קדושה, יותר היה מצוי שמישהו ישלח ידו בהם לצרכיו, ויחסר א"כ לכיוסי כלי המקדש, נסמך על לשון הכתוב ולא יבואו לראות כבלע את הקדש, עכ"ד מרגליות הים.

ולפי שלא הבין כוונת רש"י, דחה בקש את דברי האמורא רב יהודה שאמר שקסוה היא כלי שרת, ופירש פירוש תמוה שהכוונה לכיוסי הכלים. כי מה שהעתיק מרש"י: 'ועל קשותיו הוא אומר אשר יוסך, שהם עליו כמין סכך', אינו פירוש לעצמו, שקשותיו הם כיוסי כלים, אלא חזרו למה שפירש לפני כן: 'וקשותיו, הן כמין חצאי קנים חלולים הנסדקיין לארכן...', שישב לחם האחד על גבי אותן הקנים, ומבדילין בין לחם לחם כדי שתכנס הרוח ביניהם ולא יתעפשו, ובלשון ערבי כל דבר חלול קרוי 'קסוה'. וכעת מבאר שאף שכתבי 'וקשותיו ומנקיותיו אשר יוסך בהן, לשיטתו עולה ה'יוסך' על 'קשותיו' הקודם, שהם הקנים, ולא על מנקיותיו. והסיכוך הוא כיון שהם סוככים על הלחם שתחתיהם. ולחכמי ישראל (מנחות גז, א), שהביא רש"י, שמפרשים שמנקיותיו הם הקנים, אם כן אשר יוסך עולה על 'מנקיותיו, הסמך להם. - אך לא עלה על דעת רש"י שקשותיו הם כיוסי לכלי, אלא הם קנים המסככים על הלחם ומאזורים אותו, כמבואר שם ברש"י.

[וגם בפרס יוסף החדש (קח) לא הריגש שאין כוונתו רש"י לפרש שקשותיו הוא מסך].

קסוה שם קדום של אחד מכלי השרת

לשיטת הסוברים שאזהרת מצוה זו נהגה רק בשעת המסעות, ולא לדורות, כמו שיבואר לקמן בס"ד, אולי ניתן לומר שרבינו הקדוש שילב כאן במשנתו את לשון המשניות הקדומות מזמן המשכן, (כמו שכתב בתפארת ישראל (ובחים ה) ובדף על הדף (סם) מהגר"ו בשם הגה"א שפרק איהו מקומן חוברו בזמן המשכן, ולכן מוזכר בהם 'בין הקלעים', ולא לפנים מן חומות הר הבית). ונראה שמסיבה זו שאלו הן בבבלי והן בירושלמי 'מאי קסוה', שלא היה זה משמות הכלים הנוהגים בזמנם. [ואף אם נוהגת לדורות, יתכן לומר שלא שינה רבינו הקדוש מלשון המשנה הקדומה].

מצוה זו לדורות

בהקדמת בעל הלכות גדולות מונה במנין הלאוין שבמלקות (לאו קנו, במהרות ג' הילדסהימר פ), לא יבואו לראות כבלע. ובעקבותיו כללוהו רבינו יצחק אלברגלוני ורבי שלמה אבן גבירול ב'אזהרות' (ת"רג מצוות בחרויים) שלהם. וכן מנאו רבי סעדיה גאון בספר המצוות שלו (ריג) ובאזהרותיו, אלא שמנה לחוד בכלל העונשים (סד) את הגונב את הקסוה, בין השנים שקנאים פוגעים בהם. והיראים (שנב-שסט) הביא את שתי האזהרות: "ויראת מאלהיך ותן על פיך ותן כבוד לכלי קדושתו, הזהיר על כלי קודש בנותנם לנרתקם בהנשאם שהם כנבלעים בו וכו', דתניא הגונב את הקסוה קנאים פוגעים בו, ואמרינן מאי קסוה, אמר

היינו האהבה, ממה שראוי להיות ומשמיה לחיצוניות, הריהו גונב את הקסוה. ובכך בשבתות ובימים טובים שמתעוררת האהבה בלב ישראל צריך שמירה ביותר, שיקבע מחשבתו בחזק באהבת ה' שלא ימשך ממנו לאהבה חיצונית, ומה גם שבת עת המנהה סעודה שלישית רעוא דרעון מנהג ישראל להיות דבקים אז בשירות ותשבחות ביותר. ובנאות הדשא (שבת שקלים, א) מביא מתורת האבני נור: ומקבלה ואלך מצות כוונה, כי הקבלה היא לקבל הדם בתוך הכלי, בפנימיות הכלי, כי שם הכלי שרת על שם תוכו. כהא דרש"י סנהדרין הגונב את הקסוה, מאי קסוה, כלי שרת, וכן הוא אמר ואת קשות הנסך. וכמו שפירש"י ז"ל במלת וקשותיו: בלשון ערבי כל דבר חלול קרוי קסוה, הרי שקראו הכלי שרת על שם הפנימיות שבו. ובגמרא (עין מנחות עה, ב) איתת ליה תון מקדש דלית ליה תוד לא מקדש. על כן מקבלה ואילך, הסתרת דם בפנימיות תוך הכלי. ואח"כ הולכה לוורוק למזבח, מצות כוונה. והוריקה היא התדבקות בעולמות עליונים לגמרי כידוע.

כתב: ואולי יחשוב החושב שהיא מצוה שאינה נוהגת לדורות כי הז' עממים כבר אבדו, הנה זה יחשוב מי שלא נתברר לו ענין נוהג לדורות ואינו נוהג לדורות, אבל כל ציווי אשר תשלם בעשיתו איזה תכלית, ואין עשיתו תלוי בזמן, לא יאמר בו אינו נוהג לדורות. וראוי לך שתבין ההבדל בין המצוה ובין הדבר שנצטוו עליו, כי כבר יתכן שתהיה מצוה נוהגת לדורות, והדבר שנצטוו עליו נתבטל בדור מן הדורות. והקשה רבי דניאל שאם נתבונן על מצות ולא יבואו לראות ומצות לא יעבוד עוד, נראים יותר ראויים מן מצות תמחה את זכר עמלק ומצות החרם תחרימם.

הראיה האסורה היא רק בעת כיסויים בנרתיק

והשיב לו רבי אברהם, שביטול [מניית] מצות ולא יבואו לראות, ברור מכמה פנים. ראשונה, כי הכתוב הזה אינו על זמן נשיאת הארון, אלא על נשיאת כלי הקדש, הארון והשולחן והמנורה ומזבח הזהב ומזבח הנחשת וכליהם. ונשיאת כל אלו הכלים כבר בטלו בבנין המקדש בלא חלוק, חוץ מהארון שהיו נושאים אותו למלחמה. וראיה שהמצוה מיוחדת בכל כלי הקדש, ממאמרם רמז לגונב את הקסוה מנין ת"ל ולא יבאו לראות. ואין לומר שמאחר שהארון מכלל הכלים הנשואים, ונשיאת הארון לא בטלה, א"כ אזהרת ולא יבואו לראות ג"כ קיימת. כי ההזרה היא לראות כבלע את הקדש, שנאמר רק ראייתו בעת הכיסוי, וצורת הכסוי הזה בטלה גם מהארון, אף כי נשיאתו לא בטלה. כי אמר בכסוי הארון ובא אהרן ובניו בנסוע המחנה והורידו את פרוכת המסך וכסו בה את ארון העדות וכו'. וידוע כי לאחר בנין בית המקדש לא יעלה על הדמיון מציאות כיסוי הארון בפרוכת.

ההזרה רק במדבר או עד שנבנה בית המקדש

מדברי הר"א בן הרמב"ם עולה, שאף שכתב הרמב"ם שמצוה זו לא נהגה אלא במדבר, והגרי"פ פערלא תמה עליו בזה והאריך להוכיח שנהגה גם בזמן שמואל, ונדחק ליישב דברי הרמב"ם, הבין הר"א בן הרמב"ם בפשיטות שכשכתב אביו שנוהגת במדבר, נתכוין שנוהגת עד בניין בית המקדש. ואין צורך לדחוקים.

הראיה אסורה רק בזמן נשיאת הכלים ע"י הלוויים

עוד ביאר רבינו אברהם, שהאזהרה הזאת אינה אלא במקום שנצרכו הלוים לנשיאה, כמו שאמר וכלה אהרן ובניו לכסות את הקדוש ואת כל כלי הקדוש בנסוע המחנה ואחרי כן יבואו בני קהת לשאת ולא יעו אל הקדוש ומתו, ונשיאת הלוים כבר בטלה ברבוי הכהנים, כאשר בארו ז"ל [כמו שכתב הרמב"ם בספר המצוות (ע לז)]. והרמב"ם בהשגותיו לפרש השלישי חולק עליו, ואמ"ל. וא"כ בטל זה הציווי התלוי בלוים, כי כבר אינם נושאי הארון.

גניבת קסוה ראויה להמנות בין העונשים

אלא שצריך אני לרב להבין את דברי הרמב"ם, שהוכיח שמצוה זו מדאורייתא ונוהגת לדורות, בגונב את הקסוה, שעושו מיתה בידי שמים. ועי"ז ישב את מניין הרב בעל ההלכות גדולות, והרי לדבריו היה לבעל ההלכות למנות לאו זה עם המחוייבים מיתה בידי שמים שמנאן בין ע"א העונשים שבמיתה, כדרך שמנה טמא ששימש, שממנו הביא הרמב"ם ראיה שמיתת הקנאים היא בחיוב מיתה בידי ש"ו. וא"כ למה מנה לאו זה בין הלאוין שבמלקות. [וכבר ביארנו ג"כ שהלוקין לאו דווקא, אלא שכוונתו שאין עליהם עונש כרת או מיתה בידי שמים]. ובאמת הרס"ג מנה ראיית הקדוש בין הלאוין וגניבת הקסוה בין העונשים במיתת קנאים, כנ"ל. וצריך לומר שדעתו שכיון שפסוק זה נוהג לדורות לענין גניבת הקסוה, נמנים גם שאר הלאוים הנלמדים ממנו. אך להבה"ג עדיין צריך אני לרב.

הסבר היראים למנינו בין הלאוין

וראיתי להרב היראים (הג"ל) שביאר טעמו שמנה לאו זה בין הלאוין ולא בין המיתות, וז"ל: ומן הדין היה לו להמנות בחייבי מיתה בידי שמים, [אע"פ] [אלא] שמצונו בסנהדרין פ' אלו הנשרפין שהוא לפגיעת קנאים, לכן לא מניתי, דתניא הגונב את הקסוה קנאים פוגעים בו וכו', כבלע את הקדוש ומתו, פי' מותו בפגיעת קנאים ולא במיתה בידי שמים. ורב יהודאי גאון מנאו כמו כן במספר הלאוין. - ובדבריו מיישב שיטתו, שהרי אינו מחשיב מיתת הקנאים למנותה בין העונשים, ונשארנו רק בלאו שלה. אבל הרמב"ם שסובר פגיעת הקנאים מלמדת שנידון במיתה בידי שמים, א"כ לכאורה לא היה לו להמנות בין הלאוין, אלא בין העונשים.

העולם, ובטרים היו פושעים. ועד"ז פירש העקידה, הפסוק בפ' עקב רק באבותיך חשק ה' ויבחר בזרעם אחריהם, ובה פירשתי הדרשה בתנחומא שם קדושים תהיו, ישראל אשר בך יתפאר, וזה גם מקידוש מעשים שיש בידך ומצוין מעשים שיש בידך. וזה גם הענין של ספירת העומר בין פסח לעצרת כי בפסח היה בחינה של בחירה בין ישראל לעמים, כמו שנאמר בתורה, בפ' ואתחנן או הנסה אלקים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי וכו', ולכן נאמר אשר פסח על בתי בני' במצרים ואת בתנו הציל, אבל תכלית הספירה היא וספרתם לכם שתהיו ראויים גם מצד עצמכם, כמ"ש ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. וזה גם הפירוש במדרש אימתי הן תמימות בזמן שבנ"י עושים רצונו של מקום. ועד"ז פי' הגאון **מהרש"ם** החודש הזה לכם ר"ח, זש"ה יהי לך לבדך ואין לזרים אתך. וזה גם מה שאנו אומרים לזרע יעקב אשר במחרת. ולזה הטעם ניתנה התורה במדבר, שם אין שום אומות, ורק בני' היו שם, כדי להדגיש שהמטרה היא שיהיו מצד עצמם ראויים ולא רק בהשוואה לאוה"ע. וזה מה שמדגיש המדרש, לא עשה כן לכל גוי, אבל זה לא מספיק אלא וירם קרן לעמו, כי אתם בני אברהם יצחק ויעקב.

וזה גם הפי' במדרש, איש על דגלו באותות, מי זאת הנשקפה כמו שחר, קדושים וגדולים היו ישראל בדגלים, ובלעם הביט בהם ויצא עינו כי טענת בלעם היה הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב. וזה גם כוונת המדרש ודגלו עלי אהבה, וזה גם הכוונה ודלוגו שגם מה שהקב"ה דלג ופסח על בתי היהודים היו לא רק משם שהיו טובים יותר מהמצרים אלא מאהבת בני' בעצמם. וזה גם כוונת הילקוט הביאו ספר יוחסין שלכם לא רק שאתם טובים יותר מן האומות, אלא יחוס עצמי. וזה גם הרמז בדברי המחבר הקדוש, לעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת, כדי שנוכל להכין את עצמנו לקראת קבלת התורה לדרגה של ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ואז יתקיים בנו ישראל אשר בך אתפאר. וכמו שנאמר בתפלין דמארי עלמא ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ובזכות זה נאלל בב"א ויצא לצדק משפטנו בחג השבועות על ביאת משיח צדקנו בקרוב בימינו אמן.

בילקוט בשעה שקבלו את התורה נתקנאו אומות העולם בהן מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם פיתן הקב"ה אמר להן הביאו לי ספר יוחסין שלכם שנא' הנו לה' משפחות עמים כשם שבני מביאים. ובמדרש יש דרשות רבות למה ניתנה תורה במדבר דוקא. עוד יש במדרש דרשות רבות עה"פ שאו את ראש בני', כתיב לא עשה לכל גוי וכתבי וירם קרן לעמו. ומביא משל למלך שנשא אשה ראשונה ולא כתב לה כתובה וכו' אינו נוהג בהם כראשונים. אלו בני אבות הם וכו' ומה עשה וירם קרן לעמו. במדרש תנחומא דרש עה"פ איש על דגלו באותות זש"ה מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה, קדושים וגדולים היו ישראל בדגליהם וכו' ובלעם הביט בהם ויצא עינו כנגדם ולא היה יכול להם. עוד במדרש איש על דגלו וכו' זש"ה הביאני הילק' אל בית היין ודגלו עלי אהבה, ודרשו א"ת ודגלו אלא ודלוגו.

בהקדם לפרש הפסוק קדושים תהיו כי קדוש אני ובמדרש זש"ה ישלח עזרך מקודש מקידוש מעשים שיש בידך, ומצוין יסעך, מצוין מעשים שיש בידך, עפ"ד **האהל יעקב** בפ' יתרו, לפרש הפסוקים שאמר הקב"ה לפני מתן תורה, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני', עפ"ה הפסוק (בשיר השירים ז') לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים נשכימה לכרמים, דחז"ל דרשו (עירובין כ"א) בכפרים בך, נשכימה לכרמים אלו ישראל, כי יש לישראל שתי דרגות חשובות לפני הקב"ה הא' אם הם טובים ושלמים בפני עצמם, כמאמר הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב, ב' הוא חשיבות בהצטרפות נגד האומות ולכן אמר קודם לכה דודי נצא בשדה נלינה בכפרים, היינו להשוותם נגד האומות ואח"כ נשכימה לכרמים אלו ישראל, כשבנ"י הם לבדם ראויים, וז"ש אם שמוע תשמעו בקולי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ, שאם אעריך אתכם נגד הגוים בודאי שתהיו לי סגולה כי אתם טובים יותר מן האומות, אבל הקב"ה אינו מתנפק בכך ודורש מאתנו ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ומביא משל לעשיר שלקח בן ישיבה לבתו היחידה, ודרש ממנו ללמוד לא רק יותר מכל בני הישיבה, אלא ללמוד לפי הרמה שמתאים לבן ישיבה מצויין. ובה פירש הפסוק והמדרש קדושים תהיו כי קדוש אני, כי בחרתי בכם בטרים בראתי

פתרון החידות השבועיות (בהר-בחוקותי) -

פתרון בהר - אותן רצף תיבות בשמיטה שבפרשתנו (ב, כג), מופיעות גם בפרשת העומר (ב, יג) וספרתי אותן שהן ארבעה עשר תיבות "דבר אל בני' וגו' נתן לכם".

פתרון בחקתי - והבאתי וגו' ושלחתי דבר בתוככם (ב, כח). מכת דבר הוא החמישי שבעשר המכות, והוא הדבר שבפרשה.

© כל הזכויות שמורות למחבר

חידה לפרשת בהר
כישור פירשת השבוע שלא הרב: ספרתי ארבעה עשר בעומר. שהם ארבעה עשר בשמיטה.

חידה לפרשת בחוקותי
שאלה: איזה דבר יש בפרשה? שואל החמישי בתוך העניין? תשובה: התשובה בתוך השאלה.

נוסח תנחומים

נשגר בזאת קדם ידידנו היקר והנכבד מחשובי מתפללי בית מדרשנו הרה"ג רבי **יצחק ברורמן** שליט"א

באבלו הכבד על פטירת אביו הגה"צ רבי **משה אהרן ברורמן** זצ"ל

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד.

המשתתפים בצערכם
מתפללי ביהמ"ד
מערכת "נוה ההיכל"

גמ"ח נלי עבודה "אביה" (שיבת צ"ל) טלפון: 03-6780673 או 054-2149883 (שלמה)

רוב נלי העבודה: פטישון, רתנת, דיסק, מקדחות, מברגות, קונגו, וכיו"ב חדש! מכשיר חיתוך לקרמיקה! יעוץ וליזוי מקצועי היננו!